

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní JUDr. Janou Kubenovou v právní věci žalobkyně **M. M.**, nar. ... bytem ..., proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 24. 6. 2013, č. j. ...

t a k t o :

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Ve včas podané žalobě žalobkyně uvedla, že rozhodnutím ze dne 17. 5. 2013 jí žalovaná přiznala vdovský důchod od 7. 5. 2004 s tím, že výplata důchodu náleží podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., 5 roků zpětně od uplatnění nároku, tj. od 3. 4. 2008. To bylo v souvislosti s přeměnou invalidního důchodu žalobkyně na důchod starobní. V té době jí pracovnice OSSZ sama upozornila na nutnost vyřízení vdovského důchodu. Vdovský důchod byl žalobkyni původně vyplácen od 3. 10. 2001 do 2. 10. 2002, tj. po dobu 1 roku od úmrtí manžela. K datu 30. 4. 2004 byla žalobkyně uznána plně invalidní a od 7. 5. 2004 jí byl přiznán invalidní důchod. V žádosti o invalidní důchod je uvedeno, že žalobkyně je vdova. Takto dle zákona žalobkyni znovu vznikl nárok na vdovský důchod. O tom, že si musí o výplatu vdovského důchodu požádat zvlášť, jí pracovnice při sepisování žádosti o plný invalidní důchod neinformovala.

Dne 3. 6. 2013 žalobkyně podala námítky proti rozhodnutí ze 17. 5. 2013, a to pokud jde o datum, od kterého jí náleží výplata vdovského důchodu. V námítkách uplatnila názor, že na její situaci se vztahuje poslední věta zákonného ustanovení, citovaného v rozhodnutí. Jde o situaci, kdy důchod se však doplatí ode dne, od něhož náleží, pokud nebyl přiznán v důsledku nesprávného postupu orgánů sociálního zabezpečení. Uvedla, že při vyřizování

žádosti o invalidní důchod v roce 2004 na OSSZ v Blansku byla mimo jiné povinna doložit občanský průkaz, ve kterém bylo uvedeno, že je vdova. Muselo tedy nutně dojít k přehlédnutí žalobkyní doložených údajů ze strany pracovnice, která s ní žádost vyplňovala, resp. k opomenutí její informační povinnosti, pokud jde o nutnost podat zvlášť žádost o výplatu vdovského důchodu. Žalobkyně se tedy domnívá, že důchod jí nebyl přiznán právě v důsledku nesprávného postupu příslušného orgánu. Na vdovský důchod a jeho výplatu v jejím případě, jak se domnívá, jí vznikl nárok ze zákona. Navrhovala tedy, aby napadené rozhodnutí bylo změněno tak, že výplata vdovského důchodu jí náleží od 7. 5. 2004.

Následovalo rozhodnutí žalované z 24. 6. 2013, kterým se její námitky zamítají. V odůvodnění rozhodnutí na straně 2. dole je mimo jiné uvedeno, že podmínkou výplaty důchodu je podání žádosti o přiznání a výplatu. Dále se uvádí, že vzhledem k tomu, že žádost podána nebyla, nemohlo dojít k výplatě. Samotná žalovaná přitom uvádí, že žádosti o výplatu sepisuje OSSZ na příslušných tiskopisech. Žalobkyně právě to, že nedošlo k informaci o nutnosti sepsání žádosti přiznání a výplatu vdovského důchodu, na který jí opětovně vznikl nárok při vzniku plné invalidity, resp. vzniku nároku na plný invalidní důchod a jeho výplatu, shledává jako nesprávný postup ze strany OSSZ Blansko. Je přesvědčena, že bylo povinností pracovnice upozornit ji na skutečnost, že jí nejen vznikl nárok na vdovský důchod, ale že je také třeba znovu požádat o jeho výplatu. Žalobkyně je toho názoru, že jestliže nárok vzniká ze zákona, nemůže být k tíži účastníka jen to, že nepodá žádost, když o tom nebyl kompetentním orgánem informován.

Navrhovala proto, aby napadené rozhodnutí soud zrušil s tím, že určí, že došlo k nesprávnému postupu žalované a z tohoto důvodu má žalobkyně nárok na výplatu vdovského důchodu od 7. 5. 2004.

V písemném vyjádření k žalobě žalovaná uvedla, že z dávkového spisu žalobkyně zjistila, že vdovský důchod jí byl přiznán od 3. 10. 2001 podle ust. § 49 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, na základě žádosti o tuto dávku, uplatněné prostřednictvím OSSZ v Blansku ze dne 2. 11. 2001, na dobu jednoho roku rozhodnutím z 29. 11. 2001. Nárok na vdovský důchod zanikl od 6. 10. 2002, protože vdova nesplnila žádnou z podmínek nároku na výplatu vdovského důchodu.

Vdovský důchod náleží podle ust. § 50 odst. 1 zdp. po dobu jednoho roku od smrti manžela.

Podle § 50 odst. 2 zdp po uplynutí doby uvedené v odst. 1 má vdova nárok na vdovský důchod, jestliže

- a) pečuje o nezaopatřené dítě,
- b) pečuje o dítě, které je závislé na péči jiné osoby ve stupni II. (středně těžká závislost), nebo stupni III. (těžká závislost) nebo stupni IV. (úplná závislost),
- c) pečuje o svého rodiče nebo rodiče zemřelého manžela, který s ní žije v domácnosti a je závislý na péči jiné osoby ve stupni II. (středně těžká závislost) nebo stupni III. (těžká závislost) nebo stupni IV. (úplná závislost),

- d) je invalidní ve III. stupni,
- e) dosáhla alespoň věku o 4 roky nižšího, než činí důchodový věk stanovený podle § 32 pro muže stejného data narození nebo důchodového věku, je-li důchodový věk nižší.

Podle odst. 3 § 50 zdp dítětem podle odst. 2 písm. a) a b) se rozumí dítě, které má po zemřelém nárok na sirotčí důchod, a dítě, které bylo v rodině zemřelého vychováváno, jde-li o vlastní (osvojené) dítě vdovy, nebo bylo-li dítě aspoň jedním z nich převzato do dne smrti manžela do trvalé péče nahrazující péči rodičů.

Podle odst. 4 § 50 zdp nárok na vdovský důchod vznikne znovu, jestliže se splní některá z podmínek uvedených v odst. 2 do 5-ti roků po zániku dřívějšího nároku na vdovský důchod.

Podle odst. 5 § 50 zdp nárok na vdovský důchod zaniká uzavřením nového manželství. Zanikne-li nárok na vdovský důchod podle předchozí věty, náleží vdově částka ve výši 12 měsíčních splátek vdovského důchodu, na který měla vdova nárok ke dni vzniku nároku na vdovský důchod; tato částka se vyplátí nejpozději do 3 měsíců ode dne zániku nároku na vdovský důchod.

Podle odst. 6 § 50 nárok na vdovský důchod zaniká dnem právní moci rozhodnutí soudu o tom, že vdova úmyslně způsobila smrt manžela jako pachatelka, spolupachatelka nebo účastnice trestného činu.

Podle odst. 7 uvedeného zákonného ustanovení, ustanovení předchozích odstavců platí obdobně pro nárok vdovce na vdovecký důchod.

Dle ust. § 54 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., nárok na důchod vzniká dnem splnění podmínek stanovených tímto zákonem.

Podle odst. 2 § 54 uvedeného zákona nárok na výplatu důchodu vzniká splněním podmínek stanovených tímto zákonem pro vznik nároku na důchod a na jeho výplatu **a podáním žádosti o přiznání nebo vyplácení důchodu.**

Podle ust. § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., zjistí-li se, že důchod byl přiznán nebo je vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, důchod se zvýší nebo přizná, a to ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží. Podle věty druhé cit. ustanovení se důchod nebo jeho zvýšení **doplatí nejvýše 5 let nazpět ode dne zjištění nebo uplatnění nároku na důchod nebo jeho zvýšení.**

Důchod nebo jeho zvýšení se však podle ust. § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., doplatí ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží, nebo byl neprávem odepřen, nebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, **v důsledku nesprávného postupu orgánů sociálního zabezpečení.**

S ohledem na skutečnost, že žalobkyně uplatnila žádost o opětovné přiznání vdovského důchodu až dne **3. 4. 2013, a náleží doplatek této dávky pouze 5 let nazpět, tzn. od 3. 4. 2008, na čemž nemůže žalovaná nic změnit.**

Ostatní náležitosti podmínek nároku a výplatu dostatečně vysvětlila v napadeném rozhodnutí. Navrhovala proto, aby soud žalobu jako nedůvodnou dle ust. § 78 odst. 7 soudního řádu správního zamítl.

Na písemné vyjádření žalované žalobkyně reagovala replikou z 11. 10. 2013 a sdělila, že se pozastavuje nad tím, že žalovaná se ve svém vyjádření vůbec nezabývala skutečností, že z její strany došlo k nesprávnému úřednímu postupu. Ve vyjádření, kromě obsáhlých citací zákona, není uvedeno vůbec nic, co by už předtím nebylo obsaženo v rozhodnutí nebo odpovědi na námítky a coby nesprávný úřední postup vyvracel. Žalobkyně pak v této replice poukázala na svůj špatný zdravotní stav a na svou tíživou finanční situaci.

Na repliku žalobkyně reagovala žalovaná podáním z 31. 10. 2013, poukázala, že přes další podání žalobkyně žalovaná trvá na správnosti a zákonnosti napadeného rozhodnutí a s tím, že postup ČSSZ je zcela správný. Pro úplnost dodala, že ČSSZ poučila žalobkyni v rozhodnutí o přiznání vdovského důchodu v roce 2001 o podmínkách nároku na vdovský důchod a jeho trvání. ČSSZ se nemůže vyjádřit k tomu, zda byla či nebyla žalobkyně při uplatnění žádosti o invalidní důchod v roce 2004 upozorněna pracovnící OSSZ na skutečnost, že má možnost požádat o obnovu vdovského důchodu a zda žalobkyně skutečně uvedla veškeré skutečnosti nezbytné pro posouzení splnění zákonných podmínek, zda dojde k obnově vdovského důchodu či nikoliv. O žádosti rozhoduje ústředí ČSSZ na podkladě veškerých důchodových podkladů se správním spisem, nikoliv OSSZ. OSSZ mohla a může podat pouze předběžnou informaci, neboť konečné rozhodnutí vydává až ČSSZ. Jak žalovaná již uvedla, zásadním předpokladem pro výplatu důchodu je kromě splnění zákonných podmínek nároku a výplatu i uplatnění žádosti. Pokud nebyla žádost uplatněna dříve, nemohla ČSSZ vdovský důchod obnovit dříve. Je věcí každého pojištěnce, zda o důchod a jeho výplatu požádá a kdy. Bez uplatnění žádosti nemůže ČSSZ žádnému pojištěnci přiznat a vyplácet důchod. V daném případě není žalobkyně poškozena v důsledku nesprávného postupu orgánu sociálního zabezpečení, ČSSZ nemá žádnou zákonnou povinnost sledovat a upozorňovat na to, že důchodce splnil zákonné podmínky pro nárok a výplatu důchodu. Důvodem doplacení důchodu zpětně i za více jak 5 let nejsou ani sociální a finanční důvody žalobkyně. Pokud platný zákon o důchodovém pojištění uzákonňuje možnost doplatku pouze 5 let, postupovala ČSSZ správně. Doplacením důchodu za větší časový úsek by se ČSSZ dopustila nezákonného jednání. Žalobě žalobkyně proto nelze vyhovět.

V dávkovém spise se nachází rozhodnutí vydané ČSSZ 17. 5. 2013, kdy tato přiznala žalobkyni od 7. 5. 2004 vdovský důchod podle ust. § 50 odst. 2 písm. d) zákona č. 155/1995

Sb., kdy k tomuto dni vdovský důchod činí ... Kč měsíčně a plný invalidní důchod od 7. 5. 2004 náleží ve výši ... Kč měsíčně.

V rozhodnutí jsou pak uváděny od uvedeného data až do ledna 2013 valorizace jak invalidního tak vdovského důchodu.

V odůvodnění rozhodnutí pak uvedeno, že procentní výměra důchodu zemřelého činí ... Kč měsíčně, procentní výměra vdovského důchodu činí 50% procentní výměry důchodu zemřelého ... Kč měsíčně.

Uvedeno, že doplatek důchodu náleží podle ust. § 56 odst. 1 písm. b) zdp 5 let zpětně od uplatnění nároku, tj. od 3. 4. 2008.

Uvedeno dále, že vzhledem k souběhu nároků na výplatu důchodů žalobkyni náleží podle § 59 zdp plný invalidní důchod v plné výši (základní i procentní výměra) a důchod vdovský ve výši poloviny procentní výměry.

S tímto rozhodnutím žalobkyně nesouhlasila, podala proti němu námitky ohledně data, od kterého má být prováděna výplata vdovského důchodu, přičemž námitky jsou zcela totožné s později podanými žalobními námitkami.

O odvolání žalobkyně rozhodla žalovaná rozhodnutím z 24. 6. 2013, když rozhodla tak, že námitky se zamítají a rozhodnutí ČSSZ ze dne 17. 5. 2013 se potvrzuje.

V odůvodnění uváděny skutečnosti, které později žalovaná uvedla ve svém písemném vyjádření k žalobě a dále pak uvedeno, že ve spisovém materiálu je doloženo, že účastnice řízení dne 3. 4. 2013 uplatnila žádost o opětovné přiznání vdovského důchodu, na který ji zanikl nárok dne 2. 10. 2002, neboť ke dni 7. 5. 2004 je invalidní ve III. stupni invalidity. Námitkami napadeným rozhodnutím byl pak účastnici řízení vdovský důchod přiznán od 7. 5. 2004 s tím, že doplatek důchodu náleží podle ust. § 56 odst. 1 písm. b) zdp 5 let zpět od uplatnění nároku, tj. od 3. 4. 2008.

Citováno pak ust. § 56 odst. 1 písm. b) zdp, na jehož znění poukazuje žalovaná i v písemném vyjádření k žalobě a dále uvedeno, že v ust. § 54 zdp je rozlišen nárok na důchod a nárok na výplatu důchodu. Zatímco nárok na důchod vzniká dnem splnění podmínek stanovených tímto zákonem, nárok na výplatu důchodu vzniká splněním podmínek stanovených tímto zákonem pro vznik nároku na důchod a na jeho výplatu a podáním žádosti o přiznání nebo vyplácení důchodu. Podmínkou výplaty každého důchodu je tedy splnění těchto tří skutečností:

- splnění podmínek stanovených pro vznik nároku na důchod,
- splnění podmínek stanovených pro vznik nároku na výplatu důchodu,

- podání žádosti o přiznání důchodu nebo vyplácení důchodu.

V této souvislosti ČSSZ poukázala na ust. § 81 a § 82 zákona č. 582/1991 Sb., dle kterých se řízení o přiznání dávky důchodového pojištění zahajuje na základě písemné žádosti, přičemž žádosti o přiznání dávky důchodového pojištění sepisuje s občany OSSZ na předepsaných tiskopisech.

Jak vyplývá ze spisové dokumentace, v žádosti účastnice řízení o plný invalidní důchod ze dne 29. 3. 2004 je obsažen údaj o tom, že je vdovou. Uvedení tohoto údaje však nelze považovat za uplatnění nároku na vdovský důchod, neboť podmínkou výplaty vdovského důchodu je v souladu s citovaným ustanovením § 54 zdp podání žádosti o přiznání důchodu. Účastnice řízení svůj nárok na opětovné přiznání vdovského důchodu uplatnila na OSSZ Blansko na předepsaném tiskopisu až dne 3. 4. 2013.

Žalobkyni tedy mohl být doplatek tohoto důchodu přiznán dle příslušného zákonného ustanovení pouze 5 let nazpět, tj. ode dne 3. 4. 2008.

Námítky žalobkyně tedy nejsou důvodné.

Soud zjistil z dávkového spisu pro rozhodnutí ve věci tyto podstatné skutečnosti:

Žalobkyně poprvé uplatnila žádost o vdovský důchod prostřednictvím OSSZ Blansko 2. 11. 2011 s žádostí o přiznání od 3. 10. 2011 tedy od data úmrtí jejího manžela P.M.

Mezi účastníky je nesporné, že vdovský důchod jí byl přiznán na dobu 1 roku. Po uplynutí této doby přestal být vdovský důchod vyplácen.

Žalobkyně podala žádost o opětovné přiznání a uvolnění vdovského důchodu 3. 4. 2013 a v žádosti uvedla, že žádá o opětovné přiznání vdovského důchodu, na který jí zanikl nárok 2. 10. 2002, a to ke dni 7. 5. 2004, s tím že splňuje zákonnou podmínku, neboť je invalidní ve III. stupni.

Z dávkového spisu bylo pak zjištěno, že žalobkyně si podala 29. 3. 2004 žádost o plný invalidní důchod s datem přiznání od 7. 5. 2004, přičemž OSSZ Blansko posuzovala její zdravotní stav 6. 5. 2004 a závěr je takový, že žalobkyně je plně invalidní dle § 39 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., v platném znění od data 30. 3. 2004.

Plný invalidní důchod byl žalobkyni přiznán dle § 39 zák. č. 155/1995 Sb., jak soud zjistil z dávkového spisu, od 7. 5. 2004.

Podle § 50 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., vdovský důchod náleží po dobu 1 roku od smrti manžela.

Podle § 50 odst. 1 písm. d) po uplynutí doby uvedené v odst. 1 má vdova nárok na vdovský důchod, jestliže je invalidní ve III. stupni.

V případě žalobkyně bylo prokázáno, že jí byl na dobu 1 roku po úmrtí manžela přiznán vdovský důchod, když nárok na tento důchod zanikl po roce od úmrtí manžela, což je mezi účastníky nesporné.

Tím, že žalobkyni byl přiznán plný invalidní důchod od 7. 5. 2004, žalobkyně splnila zákonné podmínky dle § 50 odst. 2 písm. d) na nárok na vdovský důchod.

Dle § 54 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., nárok na výplatu důchodu vzniká splněním podmínek stanovených tímto zákonem pro vznik nároku na důchod a na jeho výplatu a podáním žádosti o přiznání nebo vyplácení důchodu.

Aby mohl být vdovský důchod vyplácen od data přiznání plného invalidního důchodu žalobkyně, musí žalobkyně kromě splnění podmínek stanovených v zákoně, jež soud citoval, podat také žádost o přiznání a vyplácení vdovského důchodu.

Toto sice žalobkyně učinila, nicméně žádost podala až 3. 4. 2013 a požadovala zpětně výplatu vdovského důchodu od 7. 5. 2004.

Soud zaujímá shodné stanovisko se žalovanou, že dle ust. § 56 odst. 1 písm. d) a písm. b) lze důchod doplatit nejvýše 5 let nazpět ode dne zjištění nebo uplatnění nároku na důchod nebo jeho zvýšení, tak jak je uvedeno v citovaném zákonném ustanovení, a to v § 56 odst. 1 písm. b). Žalovaná tedy nemohla postupovat, tak jak požadovala žalobkyně, neboť je zcela evidentní, že žádost o výplatu vdovského důchodu byla uplatněna až 3. 4. 2013, tady že doplatek mohl být poskytnut od data 3. 4. 2008, nikoliv od data 7. 5. 2004, jak požaduje žalobkyně.

Soud se ztotožňuje také se žalovanou v tom, že v případě žalobkyně nemohlo být použito ust. § 56 odst. 1 písm. b) poslední věta, která zní tak, že důchod nebo jeho zvýšení se však doplatí ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží, v případě, že důchod byl přiznán nebo byl vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, v důsledku nesprávného postupu orgánu sociálního zabezpečení.

V daném případě však žádný nesprávný postup orgánů sociálního zabezpečení zjištěn nebyl, a pokud žalobkyně uvádí, že při sepisování žádosti o přiznání invalidního důchodu, když žalovaná věděla, že žalobkyně je vdovou, měla ji poučit v tom smyslu, že ji znovu

vznikl nárok na vdovský důchod a aby jí tento byl vyplácen, musí si podat žádost o výplatu na příslušné OSSZ.

V tomto směru se soud ztotožňuje se stanoviskem žalované, že na její straně k žádnému pochybení nedošlo, v tomto směru žalovaná žádnou poučovací povinnost nemá a navíc, v době, kdy žalobkyně podávala žádost o invalidní důchod (z žádosti vyplývá, že to bylo 29. 3. 2004), pracovnice OSSZ vůbec nemohly vědět, zda žalobkyně bude splňovat zákonné podmínky pro přiznání plného invalidního důchodu, neboť zdravotní stav žalobkyně byl posouzen OSSZ Blansko tak, že je plně invalidní, 6. 5. 2004, s datem vzniku invalidity 30. 3. 2004, tedy pracovnice OSSZ nemusely vědět, zda žalobkyně bude splňovat zákonné podmínky (např. i dobu pojištění) pro přiznání plného invalidního důchodu.

V tomto směru, poté, kdy žalobkyni byl přiznán plný invalidní důchod, si měla sama zjistit na OSSZ, vzhledem k tomu, že je vdovou a odkdy, zda splňuje zákonné podmínky pro opětovné přiznání vdovského důchodu a jeho výplatu a co má proto učinit a zajistné by ji v tomto směru byla poskytnuta správná informace.

Soud tedy uzavírá, že žalovaná nijak nepochybila, naopak postupovala přesně v souladu se zákonem, když vdovský důchod v případě žalobkyně byl přiznán od data 7. 5. 2004, přičemž doplatek důchodu náleží dle ust. § 56 odst. 1 písm. b) zdp 5 let zpět od uplatnění nároku, tj. od 3. 4. 2008.

Jak soud již uvedl, žaloba žalobkyně důvodná není, žalovaná žádnou svou povinnost neporušila a postupovala přesně v souladu se zákonem o důchodovém pojištění a proto žalobu žalobkyně jako nedůvodnou dle § 78 odst. 7 soudního řádu správního (dále jen „s.ř.s.“) zamítla.

Výrok o nákladech řízení je odůvodněn ust. § 60 odst. 1, 2 s.ř.s. Žalobkyně ve věci neměla úspěch, náklady řízení jí proto nemohly být přiznány, pokud jde o žalovanou, ta naopak ve věci měla úspěch, ze zákona však nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno, ve dvojím vyhotovení. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 5. února 2014

JUDr. Jana Kubenová, v. r.
samosoudkyně